

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci sa týka každého z nás. Cenná pre vás. Prínos pre firmu.

Prvé zistenia štvrtého európskeho prieskumu podnikov v kontexte nových a vznikajúcich rizík (ESENER 2024)

Prvé zistenia

Cieľom štvrtého prieskumu agentúry EU-OSHA týkajúceho sa európskych organizácií je pomôcť pracoviskám účinnejšie sa zaoberať bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a podporovať zdravie a dobré podmienky zamestnancov. Poskytuje medzinárodne porovnateľné informácie dôležité na vypracovanie a zavedenie nových politík v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP).

Kontext

Vo štvrtom Európskom prieskume podnikov v kontexte nových a vznikajúcich rizík (ESENER 2024) sme sa „tých, ktorí sa najlepšie vyznajú v bezpečnosti a ochrane zdravia v organizáciách“, opýtali, akým spôsobom sa riadia riziká v oblasti BOZP na ich pracovisku. Osobitná pozornosť pritom bola venovaná psychosociálnym rizikám, t. j. pracovnému stresu, násiliu a obťažovaniu. V období od mája do októbra 2024 sa v 30 zahrnutých krajinách (EÚ27, ako aj na Islande, v Nórsku a vo Švajčiarsku) uskutočnil prieskum celkovo 41 458 organizácií vo všetkých odvetviach činnosti, ktoré zamestnávajú aspoň päť ľudí. Hoci dotazník zostal do veľkej miery rovnaký ako dotazníky v prieskume ESENER 2014 a 2019, aby sa umožnilo porovnanie v priebehu času, vykonali sa určité aktualizácie s cieľom zohľadniť vplyv pandémie COVID-19 na riadenie BOZP.

Prieskum ESENER 2024, vypracovaný s podporou vlád a sociálnych partnerov na európskej úrovni, má za cieľ pomáhať pracoviskám v celej Európe lepšie porozumieť ich potrebám z hľadiska podpory a odborných znalostí, ako aj určiť faktory, ktoré podporujú alebo, naopak, brzdia prijatie potrebných opatrení. V prieskume ESENER sa podrobne skúmajú štyri oblasti BOZP:

1. Všeobecný prístup v organizácii k riadeniu BOZP.
2. Akým spôsobom sa rieši „vznikajúca“ oblasť psychosociálnych rizík, vrátane digitalizácie.
3. Hlavné stimuly a prekážky v riadení BOZP.
4. Ako v praxi prebieha účasť zamestnancov na riadení BOZP.

V tejto správe sa predstavuje prvá analýza hlavných zistení prieskumu ESENER 2024. Podrobnejšie výsledky a analýzy budú predstavené v ďalších publikáciách, ktoré budú zverejnené v roku 2026 a neskôr.

Hlavné zistenia

ESENER 2024 poukazuje na niektoré zmeny v sociálnych a hospodárskych podmienkach, ktoré majú vplyv na európske pracoviská **zamestnávajúce aspoň päť ľudí**. Tento neustály vývoj prináša nové výzvy, ktoré si vyžadujú opatrenia na zaručenie vysokej úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pričom výsledky za rok 2024 poukazujú na niektoré vplyvy pandémie COVID-19 – pozri tabuľku 1.

- Ako sa dalo očakávať, podiel pracovísk v EÚ27, ktoré uvádzajú, že ich zamestnanci pravidelne pracujú z domu, sa od roku 2019 takmer zdvojnásobil a v roku 2024 dosiahol 23 % – vo Fínsku a v Holandsku dokonca prekročil 40 %. Podľa odvetvia činnosti najvyššie podiely zodpovedajú informačným a komunikačným technológiám (53 %) a odborným, technickým a vedeckým činnostiam (39 %).
- V súlade s tým sa posudzovanie rizík čoraz viac vzťahuje aj na domáce pracoviská (8 % v roku 2024, čo je nárast oproti 3 % v roku 2019), hoci podiely sú stále nízke. Podľa odvetví najvyššie podiely zaznamenáva odvetvie informačných a komunikačných technológií (18 %).
- Menej ako pätina (18 %) pracovísk v EÚ27 uvádza, že so zamestnancami konzultuje o postupoch pri práci z domu, pričom najvyšší podiel takýchto konzultácií vykazuje Holandsko (37 %), Fínsko (34 %) a Litva (33 %).
- Vzhľadom na rastúce využívanie digitálnych technológií sa v rámci prieskumu ESENER 2024 aktualizovali otázky týkajúce sa digitalizácie. Posudzovanie rizík sa týka využívania digitálnych technológií na 43 % pracovísk v EÚ27, pričom v Španielsku a Slovinsku tento podiel presahuje 60 %. Podľa jednotlivých odvetví sa najvyšší podiel posúdení rizík týkajúcich sa digitálnych technológií uvádza v sektore vzdelávania (51 %). Podľa poskytnutých odpovedí sa odborná príprava o používaní digitálnych technológií zabezpečuje na 42 % pracovísk – na Malte až na 75 %, a pokiaľ ide o odvetvia, vo vysokej

miere sa poskytuje najmä v odvetví informačných a komunikačných technológií (51 %) a v sektore finančných a poisťovacích činností (51 %).

Tabuľka 1. Meniaci sa svet práce: výber ukazovateľov, v % organizácií v EÚ27, 2024 a 2019 (ak sú k dispozícii)

Ukazovateľ	Otázka ESENER-2024	EÚ27 2024 (2019)	Krajiny 2024 (2019)	
Pracoviská	Zamestnanci, ktorí pravidelne pracujú z domu	23 % (13 %)	Fínsko: 45 % (17 %) Holandsko: 42 % (33 %) Litva: 36 % (15 %)	Bulharsko: 10 % (5 %) Chorvátsko: 10 % (7 %) Portugalsko: 10 % (5 %)
	Hodnotenie rizík sa vzťahuje aj na domáce pracoviská	8 % (3 %)	Estónsko: 14 % (2 %) Fínsko: 13 % (4 %) Nemecko: 12 % (5 %)	Cyprus 1 % (0 %) Portugalsko: 2 % (1 %) Grécko: 3 % (1 %)
	Konzultácie so zamestnancami o postupoch pri práci z domu	18 %	Holandsko: 37 % Fínsko: 34 % Litva: 33 %	Bulharsko: 6 % Cyprus 7 % Chorvátsko: 7 %
	Hodnotenie rizík sa vzťahuje na používanie digitálnych technológií	43 %	Španielsko: 62 % Slovinsko: 60 % Malta: 59 %	Francúzsko: 24 % Nemecko: 29 % Luxembursko: 30 %
Jazyk	Zamestnávanie ľudí, ktorí majú ťažkosti s porozumením jazyku, ktorým sa hovorí v organizácii	10 % (8 %)	Cyprus 19 % (20 %) Švédsko: 17 % (19 %) Luxembursko: 17 % (17 %)	Bulharsko: 3 % (2 %) Slovensko: 3 % (3 %) Maďarsko: 4 % (3 %)
Odborná príprava	Bežné používanie digitálnych technológií	42 %	Malta: 75 % Slovensko: 63 % Írsko: 59 %	Francúzsko: 24 % Rakúsko: 34 % Luxembursko: 36 %
	Hodnotenie rizík v oblasti BOZP sa vzťahuje na mobilné alebo externé pracoviská	25 % (20 %)	Malta: 45 % (25 %) Slovinsko: 35 % (28 %) Rumunsko: 33 % (15 %)	Bulharsko: 14 % (12 %) Poľsko: 16 % (17 %) Francúzsko: 20 % (17 %)

Základ: všetky podniky v EÚ27, ESENER 2019 a 2024.

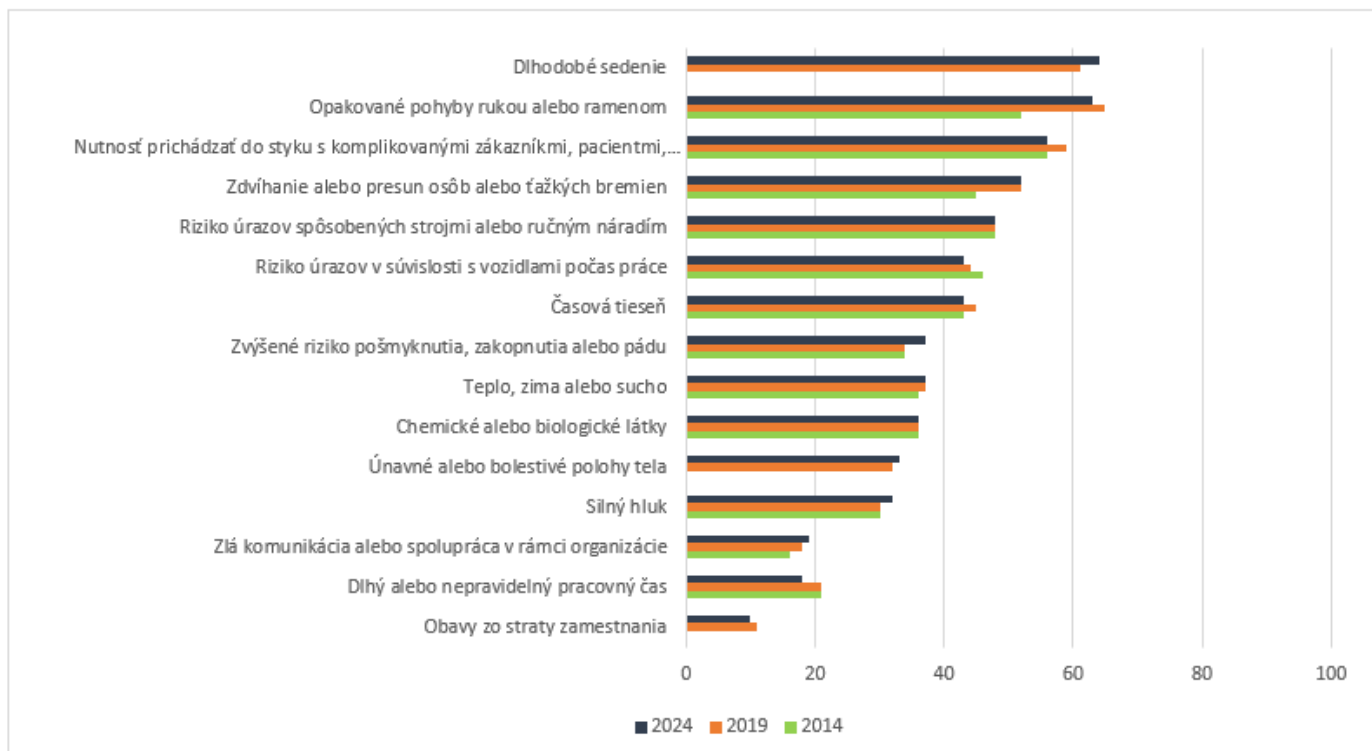
- V kontexte spoločenských zmien uvedených v tabuľke 1 sú najčastejšie identifikovanými rizikovými faktormi v EÚ27 dlhodobé sedenie (64 % organizácií, čo je nárast zo 61 % v roku 2019), opakované pohyby rukou alebo ramenom (63 % organizácií, čo je mierny pokles zo 65 % v roku 2019), nutnosť prichádzať do styku s komplikovanými zákazníkmi, žiakmi, pacientmi (56 %, pokles z 59 %) a zdvíhanie alebo presun ľudí alebo ťažkých bremien (52 %, rovnako ako v roku 2019). Pozri graf 1.
- Existuje tu priamo úmerný vzťah s veľkosťou, keďže výskyt všetkých rizikových faktorov najčastejšie uvádzajú väčšie organizácie. Podľa odvetví, podobne ako v predchádzajúcich vlnách prieskumov, sa v odvetviach služieb častejšie uvádza potreba prichádzať do styku s komplikovanými zákazníkmi, žiakmi a pacientmi, zatiaľ čo faktory vedúce k poruchám podporno-pohybovej sústavy sa uvádzajú rovnomernejšie vo všetkých odvetviach s výnimkou faktora zdvíhania alebo presunu ľudí alebo ťažkých bremien, ktorý je nízky v organizáciách vykonávajúcich finančné a poisťovacie činnosti (27 %), a faktora dlhodobého sedenia, ktorý uvádza len 26 % pracovísk v ubytovacích a stravovacích službách.
- Hlavné rizikové faktory uvedené v predchádzajúcom texte sú zároveň najčastejšie uvádzanými faktormi vo väčšine krajín, s výnimkou faktora časovej tiesne (uvádza ho 43 % organizácií v EÚ27), ktorý je najvýznamnejším

rizikovým faktorom vo Švédsku (64 %) a druhým najvýznamnejším vo Fínsku (71 %).

- Je príznačné, že najčastejšie uvádzaným rizikovým faktorom v EÚ27 je dlhodobé sedenie (64 % organizácií). Tento faktor bol zavedený ako nový bod v dotazníku ESENER 2019¹ a poskytuje podklady pre informovanosť o sedení ako rizikového faktora pre zdravie. Podľa jednotlivých odvetví ho najčastejšie uvádzajú organizácie pôsobiace v sektore finančných a poisťovacích činností (88 % organizácií v tomto odvetví v EÚ27), verejnej správy (88 %) a v odvetví informačných a komunikačných technológií (84 %).

- Zaujímavé je, že len 3 % organizácií v EÚ27 uviedli, že nezohľadňujú žiadny zo všeobecných rizikových faktorov BOZP. Pokiaľ však ide o psychosociálne rizikové faktory, štvrtina opýtaných organizácií (25 %) uvádza, že žiadne z nich nemá. Najvyšší podiel organizácií, ktoré neuvádzajú žiadne z psychosociálnych rizikových faktorov zahrnutých do prieskumu ESENER, je v Taliansku (47 %) a Litve (44 %), zatiaľ čo najnižší je vo Fínsku (12 %), na Cypre, v Belgicku a Nemecku (14 %). Z hľadiska veľkosti existuje nepriamo úmerný vzťah, keďže tieto podiely (organizácií, ktoré neuvádzajú žiadne z posudzovaných psychosociálnych rizikových faktorov) sú najvyššie medzi najmenšími podnikmi. Podľa odvetví sú najvyššie vo výrobe a poľnohospodárstve.

Graf 1. Rizikové faktory prítomné v organizácii (v % organizácií, EÚ27), 2014, 2019 a 2024

Základ: všetky organizácie v EÚ27, ESENER 2014, 2019 a 2024.

Riadenie BOZP

- Tieto zistenia sú podkladom pre výsledky prieskumu o **posudzovaní rizík**, ktoré je základným kameňom európskeho prístupu k BOZP, ako sa uvádza v [rámcovej smernici EÚ o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci \(smernica 89/391/EHS\)](#). V súlade so zisteniami z predchádzajúcich prieskumov 76 % organizácií, s ktorými sa v EÚ27 uskutočnili rozhovory v rámci prieskumu ESENER 2024, uvádza, že pravidelne vykonávajú posudzovanie rizík. Ako sa dalo očakávať, existuje pozitívna korelácia s veľkosťou organizácie, pričom v jednotlivých krajinách sa tieto hodnoty

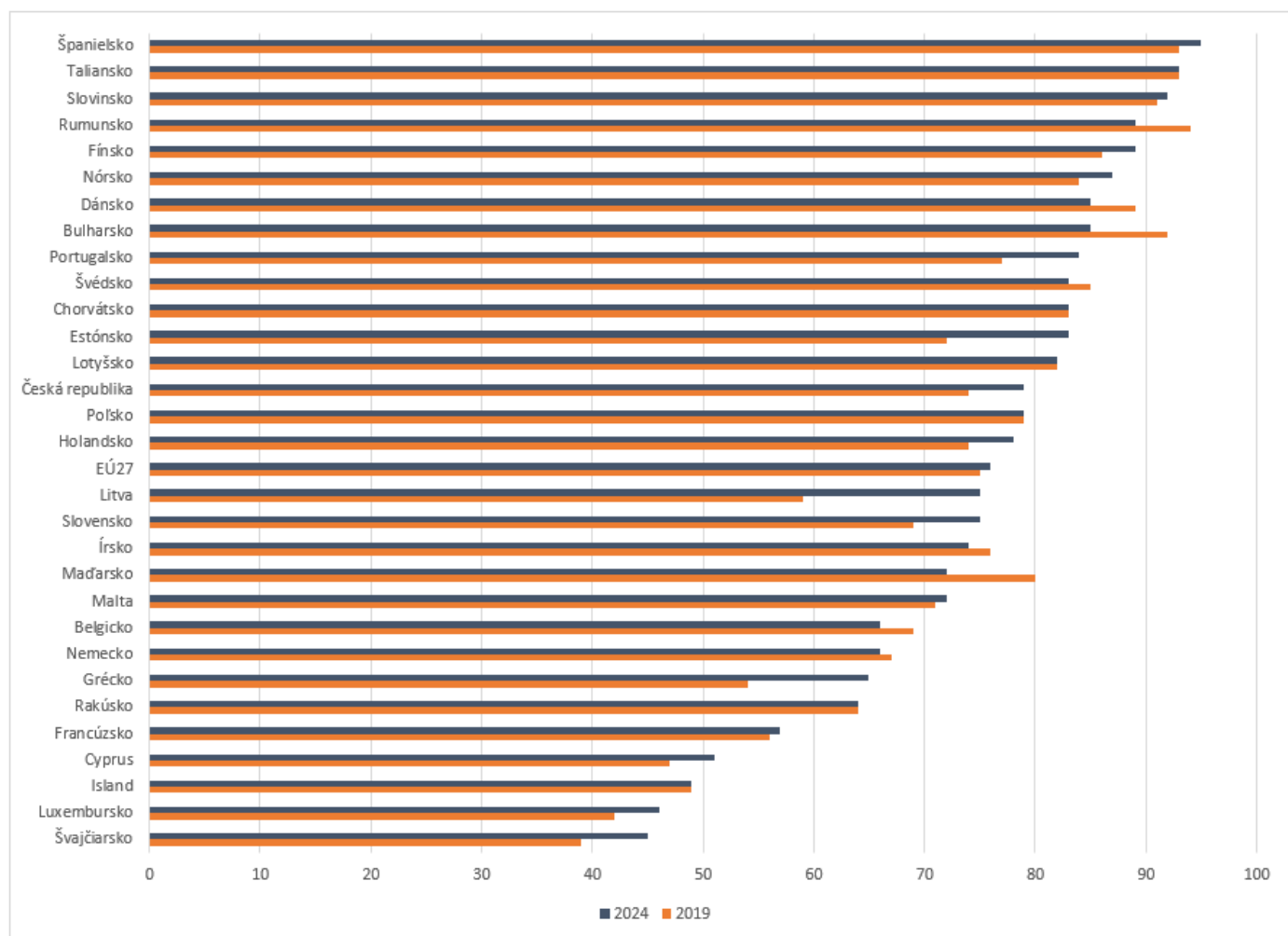
pohybujú od 95 % organizácií v Španielsku, Taliansku (93 %) a v Slovinsku (92 %) po 46 % v Luxembursku (graf 2).

- Pri členení podľa krajín bol v porovnaní s rokom 2019 vo viacerých krajinách EÚ27 zaznamenaný nárast, pričom najvýraznejší bol v Litve, Grécku a Estónsku. Na druhej strane niektoré krajiny zaznamenali pokles podielu organizácií, ktoré pravidelne vykonávajú posudzovanie rizík, napríklad Maďarsko, Bulharsko a Rumunsko.

¹ V prieskume ESENER 2014 bola táto téma zahrnutá v kategórii „Únavné alebo bolestivé polohy, vrátane dlhodobého sedenia“.

- Podobne ako v minulosti existujú výrazné rozdiely, pokiaľ ide o podiel pracovísk, na ktorých posudzovanie rizík vykonávajú prevažne interní zamestnanci. Poradie krajín sa výrazne líši, pričom na prvom mieste sa umiestnilo Švédsko (84 % organizácií, podobne ako 85 % v roku 2019), nasledované Dánskom (80 %, rovnako ako v roku 2019). Najnižší podiel bol zistený v Španielsku (6 %, pokles z 10 % v roku 2019) a Slovinsku (7 %).
- Hoci to nič nenaznačuje o kvalite týchto posúdení rizík – v niektorých krajinách môže dokonca existovať právna povinnosť uzavrieť zmluvy na služby v oblasti BOZP na takéto úlohy – v zásade a za predpokladu, že tí, ktorú sú zodpovední za túto prácu, sú najvhodnejší na kontrolu rizík, by všetky podniky mali byť schopné vykonávať základné posúdenie rizík iba pomocou svojich zamestnancov.

Graf 2. Pravidelné posudzovanie rizík na pracovisku v jednotlivých krajinách (v % organizácií), 2019 a 2024

Základ: všetky organizácie, všetkých 30 krajín, ESENER 2019 a 2024.

- 48 %² organizácií v EÚ27 uvádzajúcich, že majú zamestnancov, ktorí pravidelne pracujú z domu, týchto pracovníkov zahŕňa do svojich posúdení rizík. To je výrazný nárast oproti 31 % podielu zaznamenanému v roku 2019 (26 % v roku 2014). Zdá sa, že to odráža zvýšené povedomie o tom, že domáce pracoviská sú skutočnými pracoviskami.
- Rovnako ako v minulosti sú podiely stále vyššie, pokiaľ ide o pokrytie iných pracovísk mimo priestorov organizácií (iných ako práca z domu), keďže 66 % organizácií v EÚ27, ktoré uvádzajú, že majú takúto organizáciu práce, ich aj zahŕňa do svojich posúdení rizík (65 % v roku 2019). Najčastejšie to uvádzajú podniky v Taliansku (80 %) a Luxembursku (76 %) a podľa

² Toto sa počíta na základe počtu organizácií, ktoré uvádzajú, že vykonávajú posudzovanie rizík a majú zamestnancov, ktorí pracujú z domu, na rozdiel od údajov v tabuľke 1, ktoré boli prepočítané na základe celkového počtu organizácií, aby boli porovnateľné s ostatnými ukazovateľmi v tabuľke.

odvetví, ako sa dalo očakávať, v stavebníctve (82 %, hoci v porovnaní s 89 % v roku 2019 ide o pokles).

- Pokiaľ ide o využívanie **služieb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia**, najčastejšie sa uvádza využívanie lekárov zaoberajúcich sa ochranou zdravia pri práci (75 %), všeobecných lekárov pre oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia (59 %) a odborníkov na prevenciu nehôd (52 %), čo je veľmi podobné ako podiely uvádzané v roku 2019. Pokiaľ ide o psychosociálne riziká, využívanie služieb psychológa uviedlo 21 % organizácií v EÚ27 (19 % v roku 2019). Zaujímavé však je, že medzi jednotlivými krajinami existujú výrazné

rozdiely: vo Fínsku 73 % organizácií uvádza, že využíva služby psychológa, či už interného, alebo externého, po ktorých nasleduje Belgicko (48 %) a Dánsko (47 %).

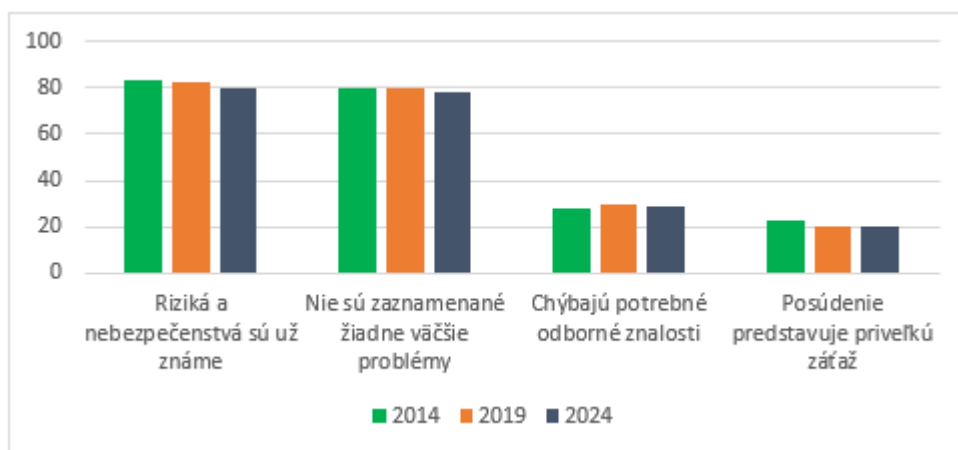
- Okrem toho, podobne ako v roku 2019, takmer dve tretiny podnikov v EÚ27 (62 %) uvádzajú, že využívajú služby **externého poskytovateľa** na podporu ich úloh v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti, pričom tieto podiely sú najvyššie v Slovinsku (92 %) a Portugalsku (88 %). Využívanie externých poskytovateľov sa zdá byť pozitívne spojené s veľkosťou organizácie, zatiaľ čo rozdelenie podľa odvetví ukazuje, že je to najčastejšie v organizáciách v odvetví energetiky (76 %).

Stimuly a prekážky

- Pokiaľ ide o organizácie, ktoré pravidelne nevykonávajú posúdenie rizík, ich hlavnými dôvodmi je skutočnosť, že tieto riziká a nebezpečenstvá sú už známe (80 % organizácií) a že neboli zaznamenané žiadne väčšie problémy (78 %), rovnako ako v roku 2014 a 2019 (graf 3). Tieto výsledky sa týkajú

24 % preskúmaných organizácií, ale podnecujú otázku, či tieto organizácie, najmä tie najmenšie, naozaj majú menej problémov, alebo či si riziká na pracovisku len menej uvedomujú. Zaujímavé je, že v porovnaní s organizáciami vo väčších veľkostných triedach organizácie v najmenších triedach menej často uvádzajú, že posúdenie predstavuje priveľkú záťaž.

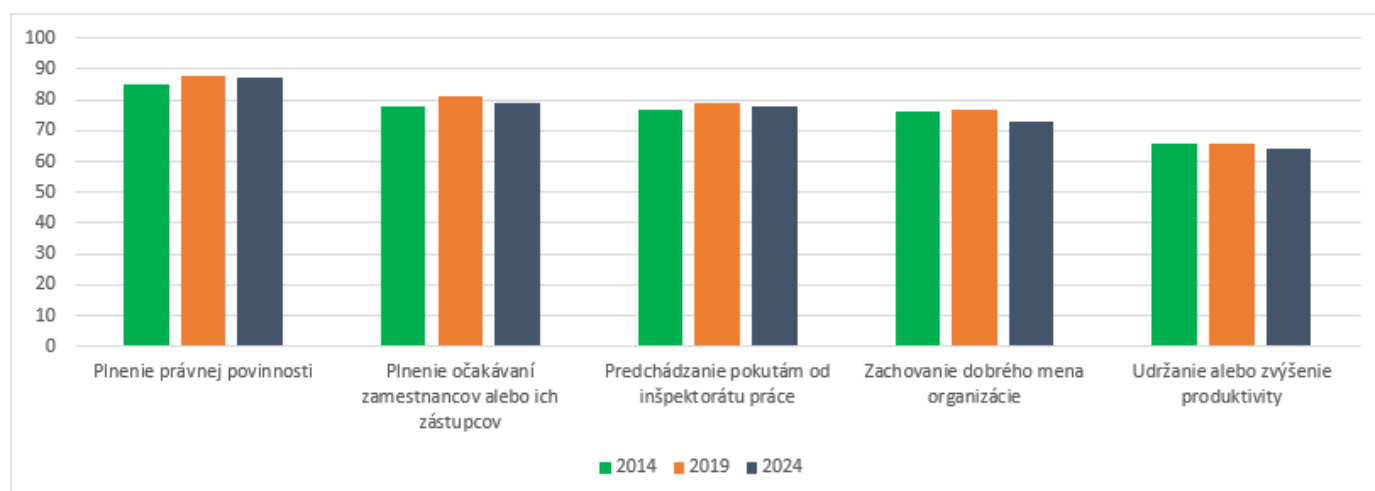
Graf 3. Dôvody, prečo sa posudzovanie rizík na pracovisku nevykonáva pravidelne (v % organizácií, EÚ27), 2014, 2019 a 2024

Základ: organizácie v EÚ27, ktoré pravidelne nevykonávajú posúdenie rizík, ESNER 2014, 2019 a 2024.

- Pokiaľ ide o **dôvody, ktoré podniky motivujú k riadeniu BOZP**, 87 % organizácií v EÚ27 uvádza ako hlavný dôvod plnenie legislatívnej povinnosti, podobne ako v rokoch 2014 a 2019 (graf 4). Medzi veľkosťou organizácie existuje priamo úmerný vzťah, pričom v jednotlivých krajinách sa tieto hodnoty pohybujú od 68 % organizácií v Dánsku po 97 % v Portugalsku a vo Švédsku.
- Druhým najdôležitejším dôvodom pre opatrenia v oblasti BOZP je „splnenie očakávaní zamestnancov a ich zástupcov“, za ktorým nasleduje „predchádzanie pokutám od inšpektorátu práce“. Z prieskumu ESNER 2024 vyplýva, že štyri z piatich organizácií, ktoré pravidelne vykonávajú posudzovanie rizík v EÚ27 (79 %, podobne ako 80 % v roku 2019), uvádzajú, že svojich zamestnancov zapájajú do návrhu a vykonávania opatrení v nadväznosti na posudzovanie rizík.

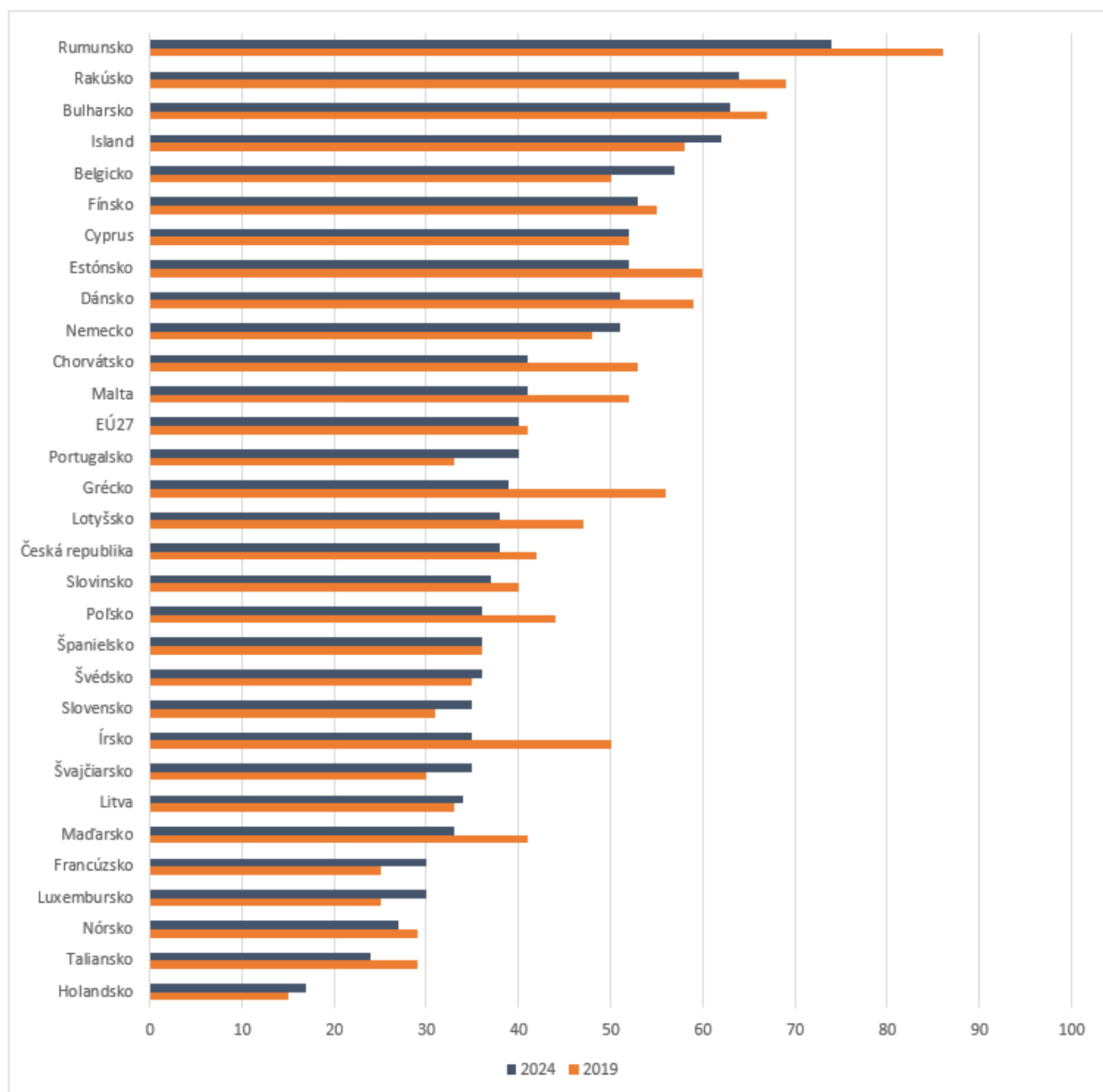
Graf 4. Hlavné dôvody riešenia BOZP (v % organizácií, EÚ27), 2014, 2019 a 2024

Základ: všetky organizácie v EÚ27, ESENER 2014, 2019 a 2024.

- V nadväznosti na otázku **inšpekcie práce** a vyhýbania sa pokutám ako motivácii na riadenie BOZP treba poukázať na pokračujúci pokles podielu organizácií, ktoré uvádzajú, že ich v priebehu troch rokov pred prieskumom navštívila inšpekcia práce: 40 % v roku 2024, čo je mierne zníženie zo 41 % v roku 2019 (a 49 % v roku 2014) (graf 5). Najväčší pokles bol zaznamenaný v Grécku (pokles z 56 % na 39 %) a Írsku (pokles z 50 % na 35 %). Niektoré krajiny zaznamenali nárast, pričom najväčší bol v Portugalsku (z 33 % na 40 %) a vo Francúzsku a v Luxembursku (obe krajiny z 25 % na 30 %). Celkové zníženie bolo zaznamenané vo všetkých veľkostiach organizácií, zatiaľ čo podľa odvetví je situácia rôznorodejšia, pričom niektoré vykazujú nárast, ako napríklad verejná správa na úrovni 32 %, v porovnaní s 23 % v roku 2019.

Graf 5. Návštevy inšpektorátu práce v troch rokoch pred prieskumom, v jednotlivých krajinách (v % organizácií), 2019 a 2024

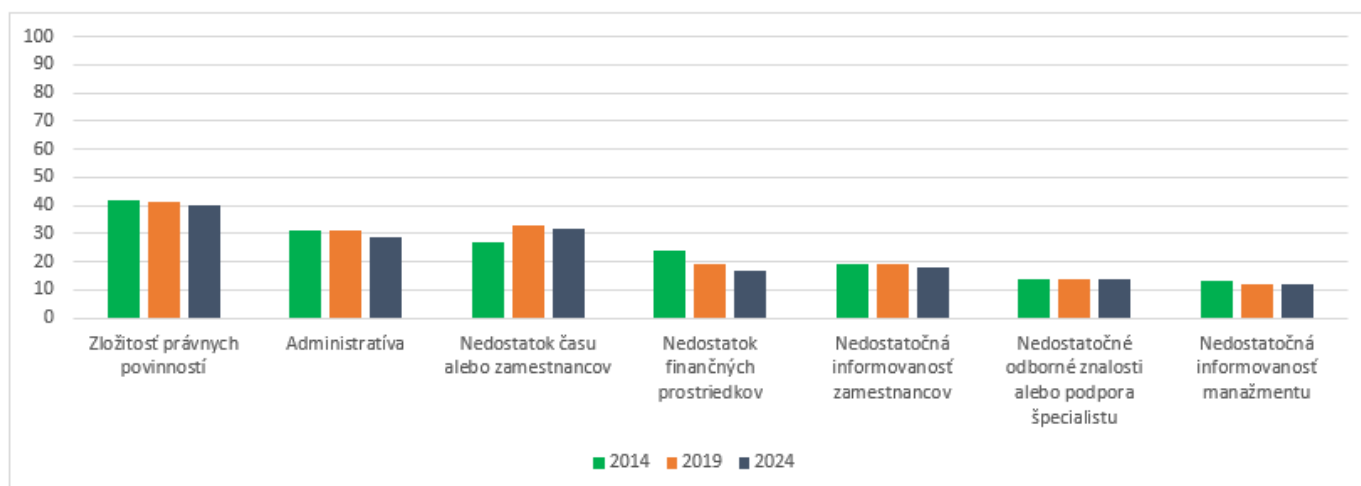
Základ: všetky organizácie, všetkých 30 krajín, ESENER 2019 a 2024.

- 40 % organizácií v EÚ27 stále uvádza zložitosť legislatívnych povinností ako **hlavný problém pri riešení BOZP**, čo predstavuje mierne zníženie v porovnaní so 41 % v roku 2019 a so 42 % v roku 2014 (graf 6). Z členenia podľa krajín však vyplýva veľmi rôznorodý obraz, pričom najväčší podiel organizácií uvádzajúcich zložitosť bol zaznamenaný v Belgicku (58 % podnikov) a Taliansku (48 %) v porovnaní s Litvou (15 %), Fínskom (16 %) a Lotyšskom a Maltou (17 %). Výrazný pokles v Grécku (zo 46 % organizácií v roku 2019 na 28 % v roku 2024), vo Francúzsku (52 % až 44 %) a Švédsku (38 % až 31 %)

naznačuje, že toto zistenie nemožno vykladať výlučne ako problém s legislatívnou povinnosťou ako takou, ale skôr ako dôsledok možných úprav a aktualizácií v legislatíve, ktoré môžu podniky vnímať ako náročné.

- Vo väčšine faktorov bol zaznamenaný mierny pokles príslušných podielov, ale v priebehu rokov sa druhým najčastejšie uvádzaným faktorom stal nedostatok času alebo zamestnancov (32 % organizácií v roku 2024). Platí to najmä pre organizácie v Belgicku (56 %), Holandsku (42 %) a vo Francúzsku (41 %).

Graf 6. Hlavné ťažkosti pri riešení BOZP (v % organizácií, EÚ27), 2014, 2019 a 2024

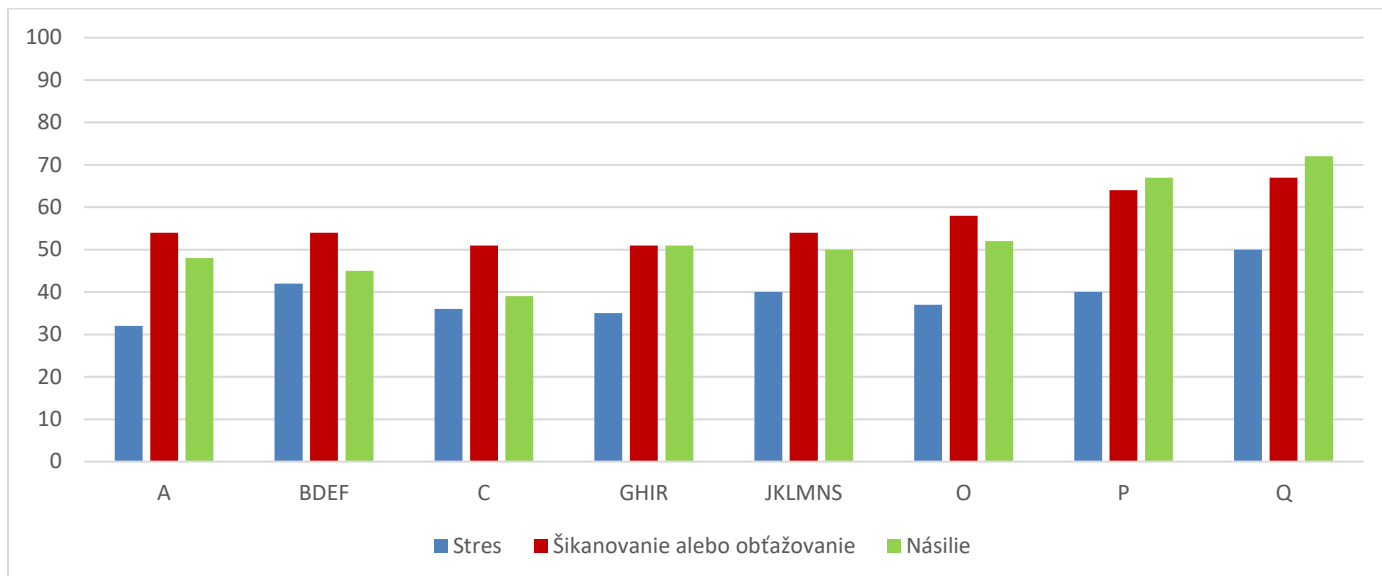

Základ: všetky organizácie v EÚ27, ESENER 2014, 2019 a 2024.

Nové a vznikajúce riziká: Psychosociálne riziká a digitalizácia

- Ako už bolo uvedené, vo veľkej časti organizácií v EÚ27 boli prítomné niektoré **psychosociálne rizikové faktory**, konkrétne nutnosť prichádzať do styku s komplikovanými pacientmi, zákazníkmi a žiakmi (56 %) a časová tieseň (43 %). Spomedzi organizácií, ktoré uvádzajú psychosociálne rizikové faktory, ich 21 % z nich v EÚ27 vníma ako zložitejšie ako iné riziká, pričom najvyšší podiel sa zistil v severských krajinách, rovnako ako v predchádzajúcich vlnách prieskumu ESENER: vo Švédsku (38 % organizácií), v Dánsku (37 %) a vo Fínsku (35 %). Na druhej strane len 6 % organizácií v Bulharsku a 8 % v Chorvátsku považuje psychosociálne riziká za zložitejšie než iné riziká.
- Pokiaľ ide o organizácie, ktoré uvádzajú, že psychosociálne rizikové faktory je ťažšie riadiť ako iné riziká v oblasti BOZP, z prieskumu ESENER 2024 vyplýva, že hlavným problémom pri riešení psychosociálnych rizík sa zdá byť neochota otvorene hovoriť o týchto otázkach (59 % tejto skupiny organizácií v EÚ27). Podobne ako pri všetkých ostatných posudzovaných ťažkostiach (nedostatočná informovanosť zamestnancov/manažmentu a nedostatok odborných znalostí alebo špecializovanej podpory) sa to častejšie uvádza s rastúcou veľkosťou organizácie.
- Najmä spomedzi tých organizácií, ktoré uviedli nutnosť prichádzať do styku s komplikovanými zákazníkmi, pacientmi alebo žiakmi, 54 % organizácií zamestnávajúcich 20 alebo viac ľudí uviedlo, že má zavedený postup na riešenie možných prípadov hrozieb, zneužívania alebo útokov zo strany klientov, pacientov alebo iných externých osôb (priemer EÚ27, nárast oproti 51 % v roku 2019). Tento podiel stúpa na 72 % v prípade organizácií pôsobiacich v oblasti ľudského zdravia a sociálnej práce (graf 7).
- Pokiaľ ide o akčné plány proti stresu (39 % organizácií s 20 alebo viac zamestnancami v EÚ27 v porovnaní s 33 % v roku 2019) a postupy na riešenie možných prípadov šikanovania alebo obťažovania (55 % v roku 2024 v porovnaní so 45 %), nárast bol zaznamenaný vo všetkých skupinách odvetví činnosti.

Graf 7. Akčný plán a zavedené postupy proti psychosociálnym rizikám podľa skupiny odvetvia činnosti (v % organizácií, EÚ27), 2024

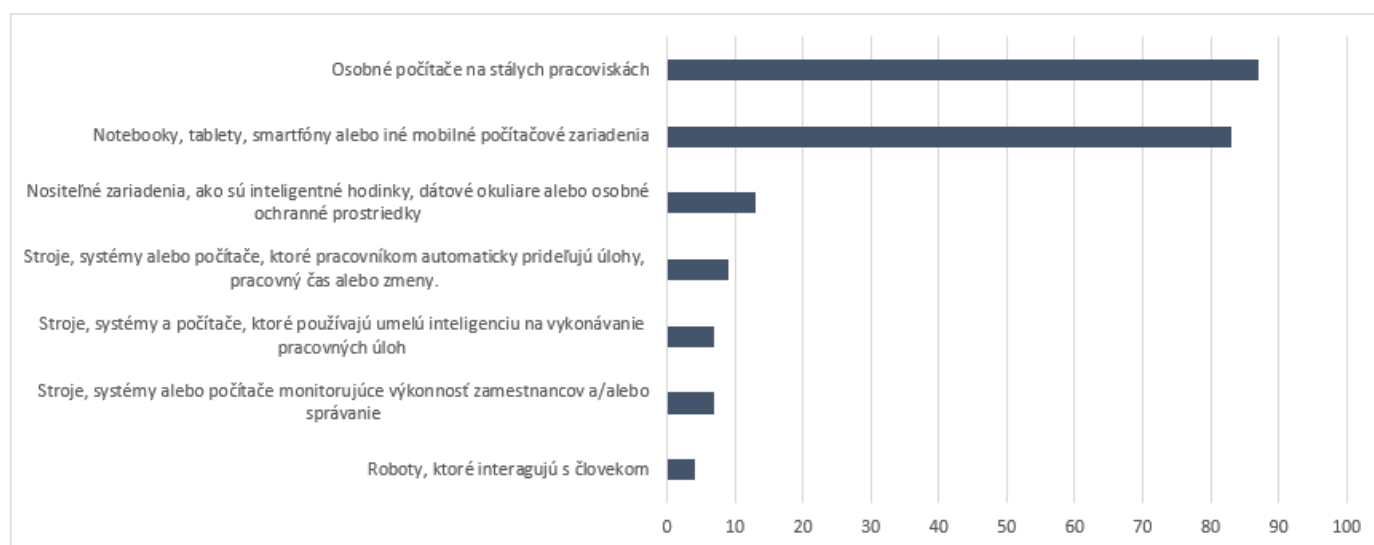
Základ: všetky organizácie v EÚ27 s 20 a viac zamestnancami, ESENER 2024. Otázky týkajúce sa postupov v prípade násilia sa položili len tým, ktorí ako rizikový faktor pre zdravie uviedli, že musia prichádzať do styku s komplikovanými zákazníkmi.

Sekcie NACE³ Rev. 2: A: Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov B, D, E, F: Výstavba, nakladanie s odpadom, dodávka vody a elektrickej energie C: Výroba G, H, I, R: Obchod, doprava, stravovanie/ubytovanie a rekreačné činnosti J, K, L, M, N, S: Činnosti týkajúce sa IT, finančníctva, obchodovania s nehnuteľnosťami a ostatných technických, vedeckých alebo osobných služieb O: Verejná správa P: Vzdelávanie. Q: Činnosti v oblasti zdravotníctva a sociálnej práce

- Až 64 % opýtaných organizácií v EÚ27, ktoré vykonávajú posudzovanie rizík, uviedlo, že majú dostatočné informácie o tom, ako zahrnúť psychosociálne riziká do takýchto posúdení hodnotení rizík, čo predstavuje nárast zo 60 % v roku 2019. Ako sa dalo očakávať, tento podiel sa líši viac podľa veľkosti podniku (stúpa s veľkosťou) ako podľa odvetvia. Zistenia sú v jednotlivých krajinách zvlášť rôznorodé, pričom najvyššie údaje pochádzajú z Holandska (79 %), zo Španielska (71 %) a z Talianska a Dánska (70 %) na rozdiel od Malty (38 %) a Bulharska (45 %).
- Už v roku 2019 a s cieľom lepšie merať uvedené spoločenské a hospodárske zmeny (pozri tabuľku 1) prieskum ESENER obsahoval nový oddiel o vplyve **digitalizácie** na bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov. Rovnako ako vtedy, aj v roku 2024 existuje veľká rozmanitosť, pokiaľ ide o typy digitálnych technológií, ktoré organizácie uvádzajú. Vo všetkých odvetviach činnosti a veľkostiach organizácií sa často uvádzajú osobné počítače (PC) na stálych pracoviskách (87 % preskúmaných organizácií v EÚ27) a laptopy, tablety, smartfóny alebo iné mobilné zariadenia (83 % v porovnaní so 77 % v roku 2019).
- Nie je prekvapením, že využívanie ostatných technológií je menej rozšírené, ale niektoré odvetvia vykazujú výrazne vyšší ako priemerný podiel: 21 % pracovísk v odvetví informačných a komunikačných technológií uvádza, že používa stroje, systémy alebo počítače, ktoré využívajú umelú inteligenciu (AI) (priemer EÚ27: 7 %), zatiaľ čo používanie strojov, systémov alebo počítačov monitorujúcich výkonnosť a/alebo správanie pracovníkov uvádza 15 % organizácií v doprave a skladovaní (priemer EÚ27: 7 %).
- Len 4 % organizácií v EÚ27, ktoré sa zúčastnili na prieskume, uvádza, že nepoužíva žiadne digitálne technológie zahrnuté v dotazníku.

³ Štatistická klasifikácia ekonomických činností: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace>

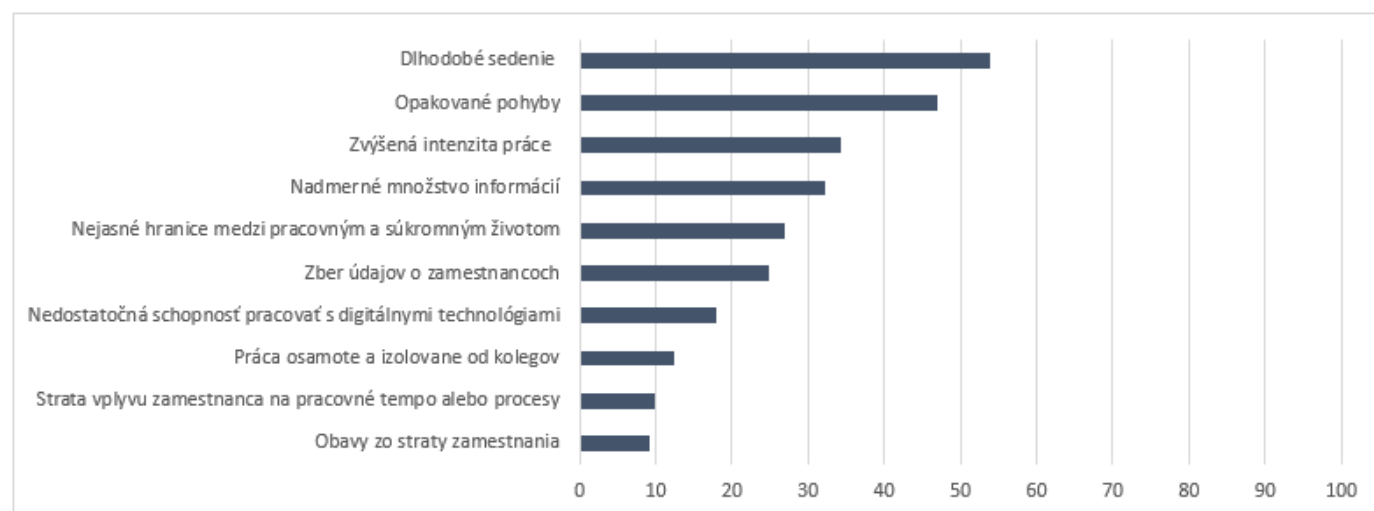
Graf 8. Digitálne technológie pri práci (v % organizácií, EÚ27), 2024.

Základ: všetky organizácie v EÚ27, ESENER 2024.

- Spomedzi organizácií, ktoré uvádzajú používanie aspoň jednej z uvedených digitálnych technológií, 35 % v EÚ27 poukazuje na to, že so zamestnancami diskutovali o možnom vplyve používania takýchto technológií na zdravie a bezpečnosť pracovníkov, čo je jasný nárast z 24 % v roku 2019. V jednotlivých krajinách má najvyšší podiel Litva (57 %) a Malta (50 %), zatiaľ čo podľa odvetví sa tento typ konzultácií častejšie uvádza v prípade organizácií pôsobiach v sektore vzdelávania (42 %), odvetví informačných a komunikačných technológií (41 %) a v sektore finančných a poisťovacích činností (40 %).
- V roku 2024 bola doplnená nová otázka o rizikových faktoroch, ktoré môžu súvisieť s používaním uvedených digitálnych technológií. Zaujímavé je, že v súlade s hlavnými rizikovými faktormi uvedenými v grafe 1, dvomi najčastejšie uvádzanými rizikovými faktormi spojenými s digitalizáciou sú poškodenia podporno-pohybovej sústavy: dlhodobé sedenie (54 % pracovísk v EÚ27, ktoré využívajú aspoň jednu z uvedených digitálnych technológií) a opakované pohyby (47 %) (graf 9). Ďalšími faktormi sú zvýšená intenzita práce (34 %) a nadmerné množstvo informácií (32 %). Hlavné rizikové faktory sú rovnaké takmer vo všetkých odvetviach a ich uvádzanie sa zvyšuje s veľkosťou podniku.
- Situácia v jednotlivých krajinách je opäť veľmi rôznorodá. Podniky vo Fínsku uvádzajú najvyšší podiel práce osamote a izolovane od kolegov (43 %) a nedostatočnú schopnosť pracovať s digitálnymi technológiami (46 %), zatiaľ čo v Nemecku 54 % pracovísk uvádza zvýšenú intenzitu práce a nadmerné množstvo informácií.

Graf 9. Rizikové faktory spojené s používaním digitálnych technológií v práci (v % organizácií, EÚ27), 2024

Základ: organizácie v EÚ27, ktoré uvádzajú používanie aspoň jednej digitálnej technológie, ESENER 2024.

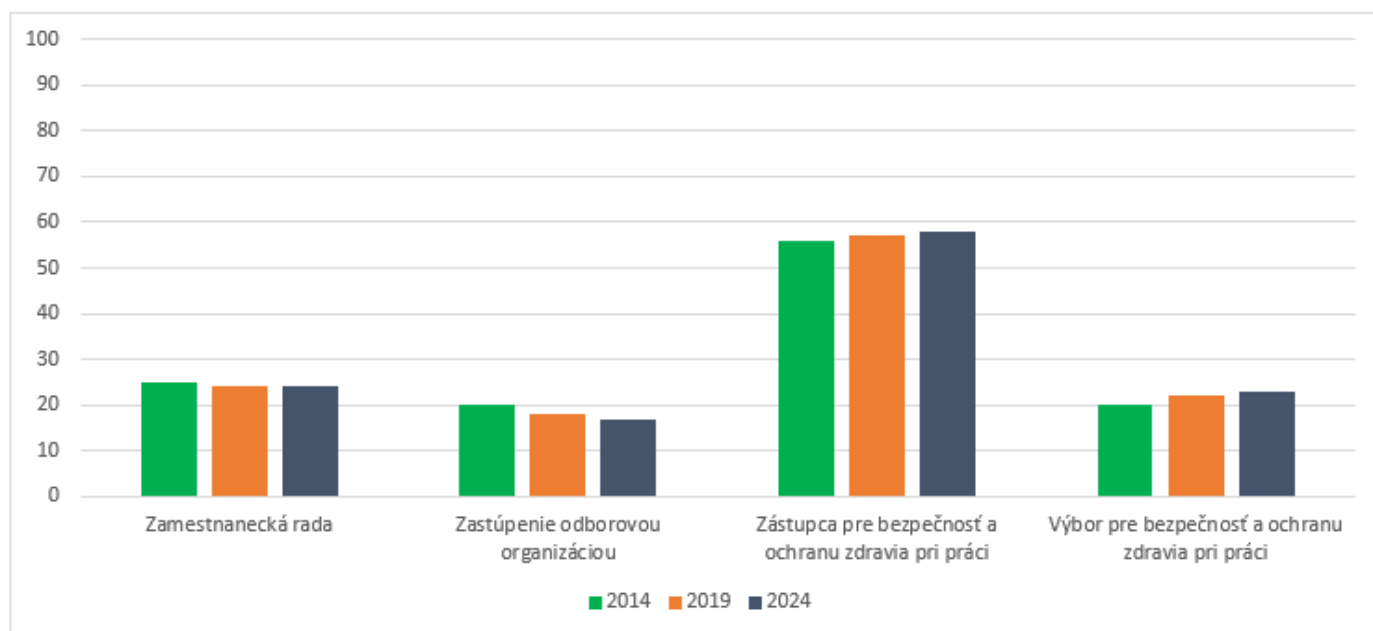
Účasť zamestnancov

- Pokiaľ ide o **účasť zamestnancov**, v prípade organizácií, ktoré uviedli používanie opatrení na predchádzanie psychosociálnym rizikám počas troch rokov pred vykonaním prieskumu, 55 % organizácií v EÚ27 uvádza, že zamestnanci zohrávali úlohu pri navrhovaní a príprave takýchto opatrení, čo predstavuje mierny pokles zo 61 % v roku 2019 a zo 63 % v roku 2014. Tieto zistenia sa v jednotlivých krajinách líšia, a to od 77 % organizácií vo Švédsku a 76 % v Dánsku až po 40 % v Poľsku a 43 % na Cypre.
- Vývoj v jednotlivých krajinách od roku 2019 bol rôznorodý, a zatiaľ čo okrem iných Litva, Estónsko, Rumunsko, Chorvátsko a Maďarsko uviedli nárast, niektoré ďalšie krajiny zaznamenali jasný pokles, pričom najväčší bol v Slovinsku, Nemecku, na Cypre,

v Portugalsku, Lotyšsku a Bulharsku. Vzhľadom na povahu psychosociálnych rizík by sa dalo očakávať, že opatrenia v tejto oblasti prinesú priame zapojenie pracovníkov a mimoriadne vysoký stupeň spolupráce zo strany všetkých aktérov na pracovisku, ale zistenia to nenaznačujú.

- So zreteľom na formy zastúpenia zamestnancov bol najčastejšie uvádzaným zástupca pre bezpečnosť a ochranu zdravia: 58 % organizácií v EÚ27, čo predstavuje mierne rastúci trend od roku 2014 (graf 10). Podľa odvetví sú podiely najvyššie medzi organizáciami v oblasti dodávky elektriny, plynu, pary a chladeného vzduchu (73 %) a v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb (66 %). Ako sa dalo očakávať, aj tieto zistenia sú do veľkej miery závislé od veľkosti organizácie.

Graf 10. Formy zastúpenia zamestnancov (v % organizácií, EÚ27), 2014, 2019 a 2024

Základ: všetky organizácie v EÚ27 – veľkosť závisí od národných prahových hodnôt pre tieto formy zastúpenia, ESENER 2014, 2019 a 2024.

- Zaujímavé je, že takmer tretina organizácií v EÚ27 (31 %) nemá žiadnu z týchto foriem zastúpenia zamestnancov, pričom podiely sú najvyššie v Grécku (73 %), Portugalsku (65 %) a Lotyšsku (65 %). Pozri tabuľku 2.

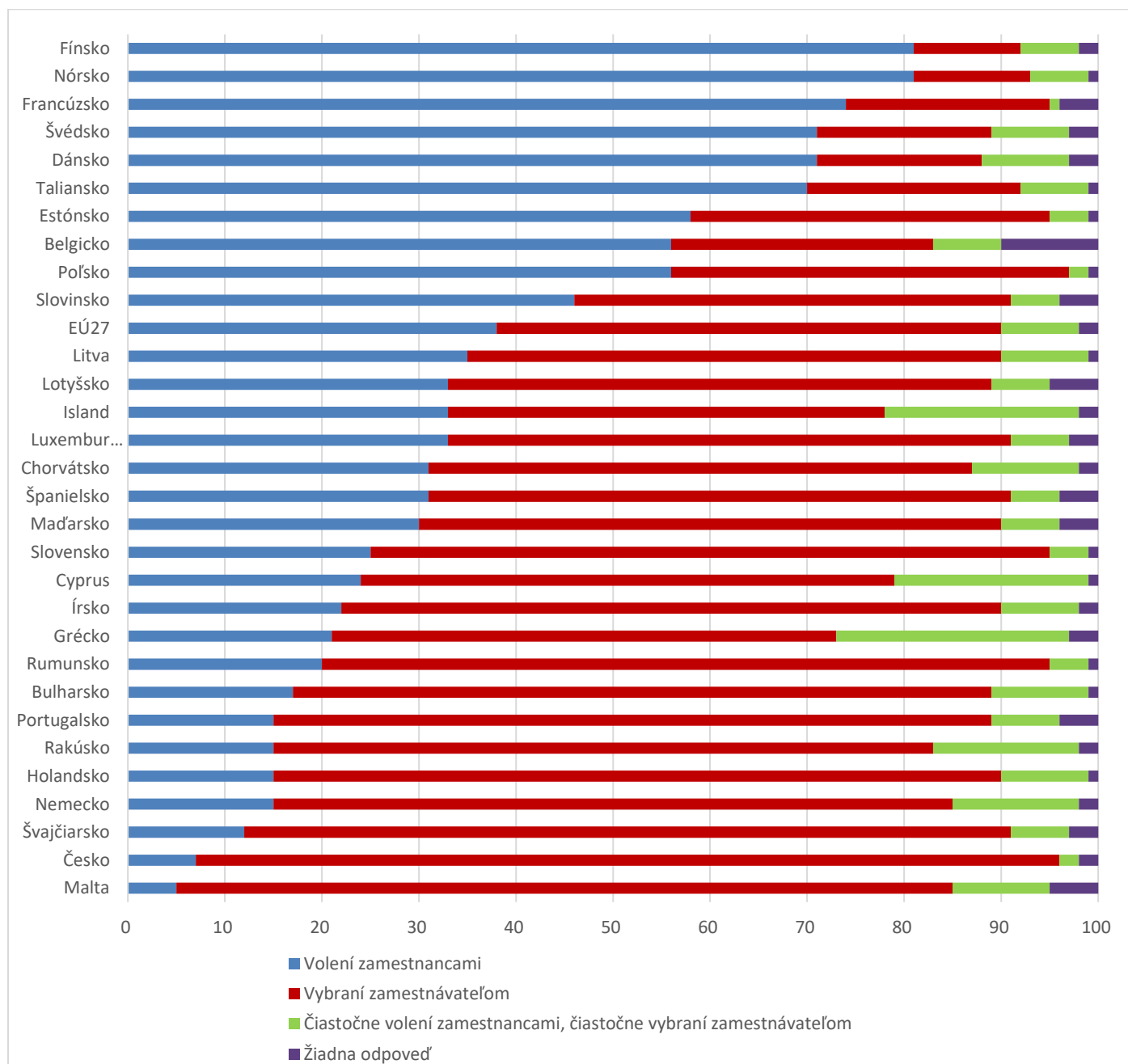
Tabuľka 2. Žiadne formy zastúpenia zamestnancov, v jednotlivých krajinách (v % organizácií), 2024

Krajina	%	Krajina	%
Grécko	73	Švédsko	27
Portugalsko	65	Malta	27
Lotyšsko	65	Česko	27
Slovinsko	59	Slovensko	26
Maďarsko	58	Estónsko	25
Poľsko	56	Luxembursko	25
Cyprus	46	Chorvátsko	24
Belgicko	45	Írsko	24
Francúzsko	43	Rakúsko	18
Španielsko	43	Nemecko	17
Švajčiarsko	41	Litva	15
Island	38	Bulharsko	15
Holandsko	37	Taliansko	12
Fínsko	32	Rumunsko	8
EÚ27	31	Nórsko	7
Dánsko	29		

Základ: všetky organizácie, všetkých 30 krajín – veľkosť závisí od národných prahových hodnôt pre tieto formy zastúpenia, ESENER 2024.

- V prieskume ESENER 2024 sa zisťovalo, ako organizácie pristupujú k vymenúvaniu zástupcov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, pričom výsledkom je veľmi rôznorodý obraz naprieč krajinami, čo odráža rozdiely vo vnútroštátnych rámcoch (graf11).
- Viac ako polovica (52 %) organizácií, ktoré sa zúčastnili na prieskume v EÚ27, uvádza, že zástupcu pre bezpečnosť a ochranu zdravia vybral zamestnávateľ, pričom najvyšší podiel zodpovedá Česku (89 % podnikov) a Malte (80 %) v porovnaní s Fínskom (11 %) a Dánskom (17 %).
- Viac ako tretina organizácií, ktoré sa zúčastnili na prieskume (38 %), uviedla, že ich zástupcov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci volia zamestnanci, pričom najvyšší podiel je vo Fínsku (81 %), Francúzsku (74 %) a vo Švédsku a v Dánsku (71 %). Až 24 % organizácií v Grécku a 20 % na Cypre uvádza, že ich čiastočne volia zamestnanci a čiastočne ich vyberá zamestnávateľ.

Graf 11. Vymenúvanie zástupcov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, v jednotlivých krajinách (v % organizácií), 2024

Základ: organizácie uvádzajúce existenciu zástupcu pre BOZP, všetkých 30 krajín.

Metodika prieskumu

- Rozhovory sa uskutočnili od mája do októbra 2024 v organizáciách s piatimi a viac zamestnancami zo súkromného aj verejného sektora vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti okrem súkromných domácností (NACE T) a extrateritoriálnych organizácií (NACE U).
- Zahnutých bolo tridsať krajín: všetkých 27 členských štátov EÚ, Island, Nórsko a Švajčiarsko.
- Na prieskume sa zúčastnilo spolu 41 458 organizácií, pričom respondentom bola „osoba, ktorá sa najviac vyzná v BOZP v organizácii“. V jednotlivých krajinách sa veľkosti referenčných vzoriek pohybovali od približne 450 na Malte po 2 250 vo Francúzsku, v Nemecku, Taliansku⁴, Poľsku a Španielsku (pozri veľkosti národných vzoriek na webovom sídle www.esener.eu).
- Národné referenčné vzorky boli zväčšené s finančnou podporou príslušných vnútroštátnych orgánov v štyroch krajinách: v Rakúsku (+ 300), Nemecku (+ 900), Taliansku (+ 450) a Slovinsku (+ 300).
- Údaje boli získané najmä prostredníctvom telefonického opytovania s pomocou počítača (CATI). Pre tých, ktorí sa nechceli zapojiť do telefonického opytovania, bola k dispozícii možnosť vyplniť dotazník online.
- Práce v teréne vykonali zamestnanci inštitútu Ipsos NV a jeho siete centier pre prácu v teréne v každej krajine.
- Vzorky sa vyberali na základe neproporcionálnej metódy výberu, ktorá sa neskôr upravila vážením.
- Snahou bolo zostaviť vzorky, pomocou ktorých sa poskytne potrebná kvalita a zabezpečí medzinárodná porovnateľnosť.
- Tento dotazník pripravila pracovná skupina odborníkov v oblasti prípravy prieskumov a BOZP spolu so zamestnancami agentúry EU-OSHA.
- Viac informácií o metodike ESENER: www.esener.eu

Ďalšie informácie

Táto správa predstavuje len prvý pohľad na zistenia ESENER 2024 a závery by sa mali vykladať opatrne. Podrobnejšie výsledky a analýzy budú v budúcnosti k dispozícii na webovom sídle www.esener.eu. Rovnako ako v prípade prieskumu ESENER 2009, 2014 a 2019, aj súbor údajov z prieskumu ESENER 2024 bude v roku 2025 sprístupnený prostredníctvom GESIS.

Ďalšie analýzy sa vykonajú v rokoch 2025 a 2026 a budú uverejnené v roku 2026 a neskôr.

Riadenie projektu: Xabier Irastorza — Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA).

PodĎakovanie: Marine Cavet (EU-OSHA) a Ipsos NV.

Viac informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete (<http://europa.eu>).

© Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA), 2026

Reprodukcia je povolená len pod podmienkou uvedenia zdroja.

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, je potrebné povolenie priamo od držiteľov práv.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci ani žiadna osoba konajúca v jej mene nie je zodpovedná za prípadné použitie týchto informácií.

⁴ Tento údaj nezahŕňa zväčšenia vzoriek – pozri ďalšiu zarážku.

**Európska agentúra pre bezpečnosť
a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA)**

prispieva k tomu, aby sa Európa stala bezpečnejším, zdravším a produktívnejším miestom na prácu. Agentúra skúma, vytvára a šíri spoľahlivé, vyvážené a nestranné informácie o bezpečnosti a ochrane zdravia a organizuje celoeurópske kampane na zvyšovanie informovanosti. Európska únia ju zriadila v roku 1994 a sídli v Bilbau (Španielsko). Agentúra umožňuje spoluprácu zástupcov Európskej komisie, vlád členských štátov, organizácií zamestnávateľov a pracovníkov, ako aj popredných odborníkov vo všetkých členských štátoch v EÚ a mimo nej.

information@osha.europa.eu

<https://osha.europa.eu>